

Těžko psát oponenturu na projekt, který je vyjímečně dobrý. Já ho pochválím, komise ho pak bude kritizovat, ale diplomant to zvládne.

Po prohlédnutí a domyšlení souvislostí projektu jsem se zadumal, zdali by mě něco takového napadlo. To samozřejmě neumím říct, ale pokud ano, byl bych na to pyšný.

David si vybral k řešení takzvané Horní náměstí. V současné době je to vlastně silnice v zatáčce do kopce, s přilehlým placem na parkování a kamennou opěrnou zdí, která tento plac podpírá. Ta zeď je důležitá a bude o ní ještě řeč. Nemísto, zvané náměstí, uzavírá, tedy vlastně neuzavírá, pravidelný rastr uličních bloků směrem od radnice ke kostelu. Okolní ulice končí nikde.

Vytvořit náměstí není tak složité. Všichni máme v hlavě jasný archetyp, plocha obklopená domy patřičné velikosti, většinou s nějakým monumentem, kostel, morový sloup, kašna... V hlavě máme i opačný archetyp, náměstí jako prostor kolem monumentu, mám na mysli různé variace špalíčku, když to zjednoduším. Davidovo náměstí je syntézou obojího, nebo ani jedním z nich. Vytvořil soudobý fungující veřejný prostor, kde si dovedu představit realistický film. Na začátku se správně ptal a pak, jak jsem se doslechl, po těžkém hledání odpověděl.

Jak to dokázal? Šikmou plochu rozdělil na dvě vodorovné plochy, tedy náměstí ve dvou úrovních. Našel správný poměr kam posunout schod mezi oběma úrovněmi a do onoho schodu postavil dům, tedy ne jeden, ale tři domy, strukturu městského centra. První z mnou obdivovaných rozhodnutí je zachování stávající, plynule stoupající křivky původní plochy po obvodě náměstí. Tedy pata existujících domů a kolorit stávajícího, je velkou změnou nedotčen. To je důležité. V onom schodu, nebo vrypu do původní plochy je na osu ulice od radnice navrženo monumentální schodiště (které mohu a nemusím použít, právě díky obchozí stávající patě). Po obou stranách schodiště jsou dva, resp. tři domy, různé váhy, významu i obsahu. Vlevo je obytný dům – špalíček, vpravo objemná knihovna mezi nimi restaurace - či cokoliv společenského vyplňující schod. Zde se poprvé dostávám k náplni a zkusím říct drzou premisu. U tohoto projektu není až tak důležitá přesná náplň. Stačí popis: uprostřed je veřejné, zábavné, konzumní, v tomto případě restaurant s bowlingem. Dobré rozhodnutí. U obytného špalíčku mi popis musí stačit také. Důležitá je časová protichůdnost s knihovnou - tedy ve špalíčku se bydlí, je v noci obývaný, a to je důležité. Zde mám první dvě kritické poznámky. Struktura bydlení navržená ve špalíčku neodpovídá obrazu domu ani místu. Velice pochybuji, že by v domě bydlely rodiny s dětmi, tak jak je navržená struktura bytů. Být Davidem, hledal bych jakoukoliv jinou náplň, která obsahuje pojem „domov“ a „bydlet“. Přemýšlel bych i o společenské provokaci, tedy sociální bydlení. Druhá kritika je spíš polemikou: dům je až moc jasný, čitelný, přísný. Být autorem, právě zde, na této dominantě bych si dovolil nějaký osvobozující vtip, mírné sholení vážnosti a monumentality. Asymetrickou symetrii, deformaci, nějaké škrábnutí, já nevím.

Knihovna. Navrhnout tak velký objem aby působil patřičně je těžké. Dle mého soudu se to v tomto případě podařilo. Nebudu rozebírat proč. Tvarem objemu knihovny se podařil další trik, zlomit osu stávající uliční mřížky o pár stupňů. Sledujete? Další dvě mouchy jednou ranou. To je ostatně to, co obdivuji na tomto projektu nejvíce: jedním činem David řeší několik problémů a navíc se řešení vzájemně podporují a souvisí.

Výsledný soubor tedy funguje takto: zakončuje osu od radnice, kterou zpomaluje v místě změny úrovní schodištěm mezi dvěma dominantami. Třetí, mimochodná dominanta, stávající kostel je na horní ploše, plus stromy - celkově hierarchizovaný prostor. A teď pro mne ta hlavní zvláštnost a síla celého řešení. Využití opěrné zdi. Jakoby o tom do teď nebyla řeč. Toto náměstí totiž nemá jednu uliční frontu, ono je totiž zároveň terénním lomem, vyhlídkou. To je úžasný obraz. Postupně jak se středovou osou zanořuji do struktury tří domů, dostávám se k prostoru stále intimnějšimu a zároveň blíž a blíž k tušené pointě. Vydechnutí a vyhlídka do krajiny. Hledám v paměti. Které náměstí je takové? Nemohu si vzpomenout, někde mám zasutý obraz z Itálie. Intimitu horní části náměstí umocňuje existující kostel, který semkne horní prostor mezi knihovnu. Ideální spojení historického a nového – další niť, která se vine celým projektem. Viditelná je poučenost prací Hanse Kollhoffa, tedy most mezi historickým a novým je samozřejmý. Použitý jazyk, solidnost, komfort, pevnost, haptika odkazuje, mimo čas a mimo česko-rakouský trend barevné, dřevěné či betonové kulisy. Není to prvoplánové.

Zde moje největší kritika. Tak jak mi spadla čelist z náměstí na hraně útesu, navíc útesu tvořeném existující, zapomenutou zdí, a posléze vypointováním této zdi na hranu postavenou knihovnou, která přestává být domem pouze v nově navrženém objemu, ale celkem se zdí - tedy za jeden nový dům považuji knihovnu spolu se zdí, tak nemohu pochopit, proč David tuto sílu rozmělnuje přilepením pěší lávky na korunu zdi a oddělením obojího. Proč? Ten výhled si měl člověk přece vybojovat, k onomu intimnímu místu za knihovnou měl dojít centrálním prostorem, užít si odlišnost vyšší úrovně náměstí. Měl dostat na vybranou, jdi pod útesem, nebo obejdi skálu a objev překvapení. Knihovna měla být součástí zdi, měla mít exklusivitu výhledu, respektive obsazení hrany. Nic mezi. To je oslabení. Možná vypadám jako idiot, který lpí na maličkostech, ale tohle je u tak dobrého projektu nonsens. Představte si ostrov, skvělý ostrov. A protože je skvělý, udělám k němu přístup deseti mosty. Co se asi stane ?

Mohl bych psát dál, jak projektu předcházela pečlivá analýza, že místo pro knihovnu město skutečně hledá, že je v projektu přesný rozbor nového a navrženého, rozděleného i strukturálně podle funkcí, což je důležité vzhledem k času, schémata zeleně, rozebírat půdorysy... Není to nutné.

Mírně zakritizuji ještě dvě věci. Nejsem si úplně jistý odkloněním ulice, resp. silnice, která plochou vedla. Z plánů to vypadá, že bych měl v autě dojem, že bloudím, zničehonic mne zavedla do míst menšího významu. Vždycky bych prověřoval možnost ponechat dopravu na náměstí, tak jak je to ve Francii a Itálii. Ale tohle nemám podložené, nekonzultoval jsem s dopravákem a obecné souvislosti tak dobře neznám.

Druhá kritika: ten blok vlevo dole bych uzavřel, nepouštěl bych přes něj veřejný prostor, celý koncept to zbytečně znejišťuje, k tomu asi bylo potřeba znát kontext hůř, Davidovi se tam asi něco líbilo.

Jedno připomenutí: veřejný prostor je nejen v dnešní době doprovázen informacemi, chcete-li reklamou. V případě knihovny, která není mrtvý prostor, bych čekal vyřešení způsobu anoncování akcí. Když na to architekt zapomene v návrhu, jeho stavba neustále bojuje a vzdoruje. Upřímně nenávidím kecy o interaktivních fasádách, které mi sdělují jakou mám teplotu, ale nějaká architektonizovaná úvaha zde byla patřičná.

Když se něco podaří, tak je těžké o tom mluvit. Teď musím splnit protokol: Článek 14 „XXXXXXXXXX diplomová práce“ odst. 4. Písmeno a) cíle splňuje b) bez výhrad c) konstatuji titul udělit d) doporučuji e) výborně f) s hvězdičkou.